

Prilog Životopisu đakovačkoga saborskog zastupnika Lavoslava Jaića

UDK: 94(497.5)-05 Jaić, L.

Izvorni znanstveni rad

Branko Ostajmer

Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje

Hrvatskog instituta za povijest, Slavonski Brod

Jedan od pojedinaca kojemu pripada istaknuto mjesto u političkom, kulturnom i gospodarskom Životu Đakova u drugoj polovini XIX. stoljeća jest i Lavoslav Jaić. Unatoč tome, o njemu je vrlo malo pisano u zavičajnoj literaturi, a u ovom se radu po prvi put nastoji na temelju objavljenih izvora, malobrojnoga arhivskog gradiva, literature i tiska donijeti njegov Životopis. Posebna pozornost posvećena je njegovu izboru za zastupnika u hrvatskom Saboru.

Ključne riječi: Lavoslav Jaić, Đakovo, Narodna stranka

Uvod

Društveni, kulturni i politički Život Đakova u drugoj polovici 19. i prvoj polovici 20. stoljeća svojom su djelatnošću obilježili brojni zaslužni pojedinci čije biografije još uvijek nisu ispisane. Rečeno vrijedi također i za političke djelatnike, a osobito za one koji su bili u redovima Narodne stranke, odnosno među pogrdno zvanim “mađaronima”. Jedan od njih – premda ne toliko istaknut poput Mirka Hrvata, Stjepana Barlovića ili Antuna Švarcmajera – jest posjednik i gospodarski činovnik đakovačkoga vlastelinstva Lavoslav Jaić, potomak stare, u međuvremenu izumrle đakovačke obitelji.

Obitelj

Lavoslav Jaić bio je sin Miroslava (Friedricha) Jaića (1811.-1854.) koji je više godina, do svoje smrti, bio blagajnik đakovačkoga biskupijskog vlastelinstva.¹ Miroslav Jaić bio je dužnosnik đakovačke podružnice Hrvatsko-slavonskoga gospodarskog društva te podupirući član Hrvatsko-slavonskoga gospodarskog društva tijekom četrdesetih godina XIX. stoljeća.² Bio je oženjen Josipom (Josijom) Böllein i s njom je, prema navodima Mate Horvata, imao dva sina: Ivana Nepomuka, rođenog 13. svibnja 1836., te Lavoslava (Leopolda), rođenog 25. rujna 1839. godine.³

I Lavoslav je, poput oca Miroslava, dugi niz službovao na đakovačkom vlastelinstvu; do 1863. bio je kasnar (Žitničar), potom od 1863. do 1881. blagajnik, i, na koncu, do 1883., eksakator (revizor).⁴ Bio je također i član Hrvatsko-slavonskoga gospodarskog društva.⁵

Lavoslav Jaić oženio je 1864. godine Lauru r. Pollak (Poljak; r. 1848.), a kumovi su bili Josip Neumayer, ravnatelj đakovačkoga vlastelinstva, i Mirko Hrvat, odvjetnik istoga vlastelinstva. Vjenčao ih je kapelan Gustav Jaić.⁶

1 [Matija PAVIĆ - Milko CEPELIĆ], *Josip Juraj Strossmayer, biskup bosansko-djakovački i sriemski. God. 1850.-1900.*, Zagreb, 1900.-1904., 917.

2 Mira KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Gospodarska podružnica u Đakovu 1843. do 1848. i 'Dobrorad' kao praktični priručnik za rad u poljoprivredi. Pravila đakovačke gospodarstvene podružnice", *Đakovački glasnik* (Đakovo), god. IV., br. 6, 11. IX. 1997., 20.; "Pravila djakovačke gospodarstvene podružnice", *List mēsečni Hrvatsko-slavonskoga gospodarskoga društva* (Zagreb), god. II., br. 4, 1. IV. 1843., 79.; "Imena gospode, koja su u četvrtj glavnoj skupštini na 22. Veljače (Feb.) o. g. za prave članove primljena", *List mēsečni Hrvatsko-slavonskoga gospodarskoga društva* (Zagreb), god. II., br. 6, 1. VI. 1843., 126.; Agneza SZABO, "Đakovo i središnje institucije Hrvatske u Zagrebu u 19. stoljeću", *Diacovensia*, III/1995, br. 1, 79.

3 [Mato HORVAT], *Nekoliko podataka o prošlosti nekih djakovačkih kulturno-prosvjetnih društava*, s. 1., s. a., (rukopis), 24. Moguće je, međutim, da je Miroslav Jaić imao još djece, odnosno da su od njega potekli i svećenik Gustav Jaić (Đakovo, 6. VIII. 1837. – Tovarnik, 13. IV. 1906.) te učiteljica Terezija Jaić koja je preminula u Đakovu 1917. godine u 74. godini Žvota. Gustav Jaić najveći je dio svoga svećeničkoga vijeka proveo kao župnik u Tovarniku, patronatskoj župi obitelji Eltz. Biskup Josip Juraj Strossmayer opisao ga je u jednom pismu iz 1882. kao "svećenika vrlo slabašne intelektualne i moralne kulture te ispodprosječna, koji uz to ima neke teške slabosti općepoznate cijelom dijecezanskom kleru". Biskup ga na tom mjestu navodi kao Leopolda Jaića, no očito je posrijedi *lapsus calami*, jer nedvojbeno je riječ o Gustavu Jaiću. *Korespondencija Josip Juraj Strossmayer – Serafin Vannutelli / Correspondentia Josephi Georgii Strossmayer cum Seraphino Vannutelli. 1881-1887*, prir. Josip Balabanić i Josip Kolanović, Zagreb 1999., 167.

4 [M. PAVIĆ – M. CEPELIĆ], *Josip Juraj Strossmayer*, 917.

5 Naveden je kao član na godišnjoj skupštini Društva 1866. godine. Mira KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Đakovačko gospodarsko društvo od Nagodbe do likvidacije (1.)", *Đakovački glasnik* (Đakovo), god. V., br. 83., 23. IV. 1998., 15. Usp. A. SZABO, "Đakovo i središnje institucije", 81.

6 Matična knjiga vjenčanih Đakovo 1856.-1900., Hrvatski državni arhiv (Zagreb), Zbirka mikrofilmova, M-1423.

Jaićevi su posjedovali kuću u današnjoj ulici Petra Preradovića. Lavoslav Jaić naslijedio je na tom mjestu kuću od svoje majke i potom na istom mjestu sagradio novu. Lavoslav i Laura Jaić nisu imali djece, i njihovu su kuću nakon njihove smrti nasljednici prodali 1889. godine Stolnom kaptolu đakovačkom.⁷ Kuću Jaićevih – prilično oronulu – moglo se još donedavno vidjeti, a srušena je napokon 2004. godine nakon što je jednim dijelom i na tom posjedu, u pozadini, podignuta nova zgrada Središnje biskupijske knjižnice i arhiva.⁸

U kulturnom i gospodarskom Životu Đakova

Otac Jaićeve supruge Laure, Ivan Nepomuk Pollak, bio je suvlasnik (1/2) paromlina “Sloga”, a 1878. je jednu trećinu svog suvlasničkog dijela darovao zetu i kćeri. Ubrzo nakon 1879. Pollakovi i Jaićevi su svoj dio prodali Jakševcu i Hageru, te je mlin “Sloga” tada potpao pod njihovu tvrtku “Komanditno društvo Jakševac i Hager”.⁹

Kao i većina drugih činovnika s đakovačkoga vlastelinstva, i Lavoslav Jaić bio je vrlo aktivan u društvenom Životu Đakova, uključujući i dva najuglednija đakovačka društva: Pjevačko društvo “Sklad” i Dobrovoljno vatrogasno društvo.

Đakovačko Dobrovoljno vatrogasno društvo osnovano je 1872. godine i Jaić je bio među članovima njegovoga prvog Upravnog odbora. Kasnije je – 1875. godine – bio i zapovjednik Društva.¹⁰

Lavoslav Jaić bio je član Pjevačkog društva “Sklad” od sâmoga njegova osnutka, tj. nalazimo ga u prvom društvenom “Imenoslovu” iz 1864. godine.¹¹ Od te godine pa sve do raspuštanja 1886. godine Jaić je bio član. U tom je razdoblju biran i na razne društvene dužnosti, pa je bio i blagajnik (1866.-1868.) i član društvenog odbora (1866.-1868., 1871.-1872., 1874.-1879., 1881., 1883.-1884.), a u dva je navrata – 1870. i 1880. – obnašao i dužnost predsjednika.¹²

7 Mirko MARKOVIĆ, “Đakovo i Đakovština. Prilog poznavanju naselja i naseljavanja”, *Zbornik Đakovštine*, knj. 1, Zagreb 1976., 237.; Željko LEKŠIĆ, “Srušena je biskupijska zgrada u Preradovićevoj, nekoć u vlasništvu Lavoslava Jaića”, *Đakovačke novine* (Đakovo), god. II., br. 14, 18. IX. 2004., 15.

8 Ž. LEKŠIĆ, “Srušena je biskupijska zgrada”, 15.

9 Željko LEKŠIĆ, “Iz povijesti đakovačkih mlinova”, *Zbornik Muzeja Đakovštine*, sv. 5, Đakovo 2001., 27.-28.

10 Stjepan FINK, *Spomenspis 50-godišnjice opstanka i posvete novog spremišta dobr. vatrogasnog društva u Đakovu 1872.-1922.*, Đakovo 1922., 6.-7.

11 Mato HORVAT, *Spomenica Hrvatskog pjevačkog društva “Sklad” – “Preradović” u Đakovu 1863 – 1939*, Đakovo 1939., 23.

12 *Isto*, 28., 33., 36., 38., 40.-42., 44.-48., 50., 52.-53., 55., 57.-61., 63.-67., 75.-76., 78., 89., 92.

Na Jaićevo ime nailazimo i u popisu darovatelja arheološkom odjelu Narodnoga zemaljskog muzeja: godine 1874. darovao je po Josipu Joiću srebrni prsten s crvenim okom što je bio iskopan u Đakovu.¹³

Lavoslav Jaić
(Iz zbirke D. Rogoza)

Izbor u Sabor

Nakon dugih latentnih sukobljavanja, napose oko pitanja odnosa prema Nagodbi, godine 1880. došlo je raskola u Narodnoj stranci. Iz stranke je istupila manjina stranačkih saborskih zastupnika predvođenih Matom Mrazovićem i uz podršku biskupa Strossmayera osnovala je Neodvisnu narodnu stranku.¹⁴ Uz

13 Tihana LUETIĆ, "Darovi i darovatelji arheološkom odjelu Narodnog zemaljskog muzeja u Zagrebu od 1868. do 1875. godine", *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, XXXIV/2001, 246.

14 Jedan od predmeta sporenja nakon stranačkog raskola postao je i organ Narodne stranke *Obzor*. Na koncu je kontrolu preuzela nova, Neodvisna narodna stranka, a to im je uspjelo zahvaljujući posjedu većine dionica *Dioničke tiskare* koja je izdavala *Obzor*. Jednu od ključnih uloga odigrao je pritom Franjo Rački koji je krajem 1879. molio biskupa Strossmayera da posreduje kako bi kanonik Franjo Šagovac, Mirko Hrvat, Lavoslav Jaić i drugi Đakovčani darovali svoje dionice koje im donose malo ili nimalo koristi, sve s ciljem ovladavanja *Obzorom*. Biskup je odgovorio da Jaić ne posjeduje dionice budući da ih nije do kraja otplatio. Jaroslav ŠIDAK-Mirjana GROSS-Igor KARAMAN-Dragovan ŠEPIĆ, *Povijest hrvatskog*

maticu stranke ostao je i Mirko Hrvat koji je na taj način konačno raskrstio s đakovačkim biskupom, barem kada je riječ o politici.¹⁵ Stranački raskol imao je odraza i u Đakovu, a ključna osoba “mađarona” u Đakovštini u nadolazećim godinama postao je upravo M. Hrvat.

I nakon toga stranačkog raskola Lavoslav Jaić još neko vrijeme službuje na đakovačkom vlastelinstvu, ali biskup već tada o njemu nije imao osobito povoljno mišljenje. U pismu Franji Račkom Strossmayer 15. rujna 1880. piše:

“Ovdašnja štedionica šalje u Zagreb moga kasira Jaića, ne imajući povjerenja u Hrvata, i to pravo ima. Samo nije mlogo bolji ni Jaić. Ele, kaki je, taki je, njemu predajem ovaj list, da Vam ga uruči i njemu nalog dajem, da progleda kuću i vidi, je l' izbiljam 40.000 for. vrijedna.”¹⁶

Jaić je službovao na đakovačkom vlastelinstvu do 1883. kada je, zajedno s još nekim vlastelinskim činovnicima, bio umirovljen.¹⁷ Do ovih umirovljenja i drugih zamašnih promjena na vlastelinstvu došlo je ubrzo po dolasku svećenika Aleksandera Mandta¹⁸ na mjesto vlastelinskog ravnatelja.

Godine 1884. godine održavali su se redovni izbori za hrvatski Sabor, prvi po dolasku grofa Dragutina Khuena-Héderváryja na bansku čast. Na tijek i rezultat saborskih izbora na prostoru Đakovštine uvelike je utjecao tadašnji đakovački podžupan Slavko Cuvaj. Cuvaj je bio osoba od povjerenja bana Khuena i kao svoju osnovnu zadaću shvaćao je nadzor đakovačke i okolne oporbe, a o tomu svjedoče i brojna izvješća o oporbenim kretanjima koja je često slao predsjedništvu Zemaljske vlade ili osobno Khuenu u Zagreb.¹⁹

Područje Đakovštine bilo je razdijeljeno u tri izborna kotara. Đakovo je tada uživalo status trgovišta i imalo je pravo birati zasebnog zastupnika (izborni kotar 63.), a preostali dio upravne đakovačke općine i seoske općine đakovačkoga upravnog kotara bile su podijeljene na još 2 izborna kotara. Vanjski đakovački izborni kotar (62.) s biralištem u Đakovu obuhvaćao je vanjsku upravnu općinu Đakovo, Semeljce, Levanjsku Varoš i Drenje. Treći izborni kotar (61.) s

---

naroda 1860-1914, Zagreb 1968., 98.-99.; Franjo Rački – Josipu Jurju Strossmayeru, Zagreb 12. XII. 1879., *Korespondencija Rački – Strossmayer, knjiga druga*, prir. Ferdo Šišić, Zagreb 1929., 242.-243. (dalje: *KRS*, II); Josip Juraj Strossmayer – Franji Račkomu, Đakovo 19. XII. 1879., 244.

15 Ostao je i nadalje, do 1881. godine, odvjetnik biskupova vlastelinstva.

16 Josip Juraj Strossmayer – Franji Račkom, Đakovo 15. IX. 1880., *KRS*, II, 303.

17 [M. HORVAT], *Nekoliko podataka*, 25.

18 Aleksander Mandt (Vukovar, 1844. – Osijek, 1892.). Zaređen od biskupa Strossmayera u Đakovu 28. IX. 1866. godine. Profesor vjeronauka na osječkoj gimnaziji, a od 1882. do 1886. godine ravnatelj vlastelinstva. [M. PAVIĆ - M. CEPELIĆ], *Josip Juraj Strossmayer*, 63., 874.-875., 914.-916.

19 Dio tih izvješća objavio je Stjepan MATKOVIĆ u radu “Dokumentarni prilozi o pravno-političkim odnosima javne uprave i Katoličke crkve te o naličju saborskih izbora u Đakovu (1884.-1885.)”, *Zbornik Muzeja Đakovštine*, sv. 6, Đakovo 2003., 137.-157.

biralištem u Vuki obuhvaćao je veći broj sela đakovačkoga, valpovačkoga i osječkoga izbornog kotara.²⁰

Među tri kandidata režijske Narodne stranke u đakovštinskim kotarima našla su se dva bivša činovnika đakovačkoga vlastelinstva umirovljena 1883. godine: Hugo Sudarović kandidirao je u izbornom kotaru Đakovo, a Lavoslava Jaića je Narodna stranka istaknula kao svog kandidata u vanjskom đakovačkom kotaru. Vrlo je vjerojatno da je Jaića, kao i Sudarevića, na kandidaturu privolio njegov vjenčani kum Mirko Hrvat koji se u to vrijeme prometnuo u jednoga od najpouzdanijih ljudi bana Dragutina Khuena-Héderváryja.²¹

Kandidatura na ovim izborima bio je prvi značajniji politički istup Lavoslava Jaića. U prvim vijestima o kandidaturi Jaić je naveden kao posjednik parnoga mlina.²²

Kao kandidat Neodvisne narodne stranke i Jaićev protukandidat isprva se spominjao Franjo Rački. Tu je vijest donio režijski tisak uz komentar da oporba vrlo ozbiljno shvaća stvari budući da je “narodskom čovjeku” Jaiću suprotstavila biračkom tijelu “posvema nepoznatog” zagrebačkog kanonika. Ne dovodeći u sumnju velike zasluge koje je “učeni gospodin doktor” stekao na znanstvenom polju, navedeno je čak da Rački kao zastupnik nije ravan Jaiću jer su malobrojni dorasli poznavanju dobra i zla naroda u onoj mjeri koliko je to Jaić, koji je cijeli svoj Život u neprekidnom doticaju sa svim slojevima stanovništva, iskazujući pritom stalno toplo zanimanje za javne poslove.²³

Oporba je naposljetku Jaiću suprotstavila ugledanoga pravnog stručnjaka i bivšega dugogodišnjeg predstojnika vladinog Odjela za pravosuđe dr. Marijana Derenčina.²⁴

Dopisnik režijskih *Narodnih novina* je kao razlog isticanja Derenčina naveo “nesigurnost” uspjeha F. Račkog, izražavajući uvjerenje da će ipak i Derenčin “sjajno propasti”. Dodao je da se u Đakovu dobro zna da je oporbeni kandidat “kao ‘uskok’ iznevjerio stiegu ‘narodne stranke’, ter bez povoda uskočio u tudji neprijateljski logor”. Zanimljivo je da su narodnjaci isticali “zavičajnost” svojih kandidata, pa je i tako i u slučaju Jaića i Derenčina izraženo uvjerenje da će

20 Bogoslav ŠULEK, *Hrvatski ustav ili institucija godine 1882.*, Zagreb 1883., 296.

21 Opširnije o ovim izborima: Branko OSTAJMER, “Saborski izbori u Đakovu i Đakovštini 1884. godine”, *Zbornik Muzeja Đakovštine*, sv. 6, Đakovo 2003., 83.-114.

22 “Izborni kretanje”, *Narodne novine* (Zagreb), god. L., br. 208, 9. IX. 1884., 3.

23 “Zur Wahlbewegung”, *Die Drau* (Osijek), god. XVII., br. 72, 7. IX. 1884., 1.-2.

24 Marijan Derenčin (Rijeka, 1836. – Zagreb, 1908.), književnik, pravnik i političar. Diplomirao i doktorirao pravo u Beču, godine 1865. izabran za zastupnika u Hrvatskom saboru. Od 1876. do 1883. godine predstojnik vladinog odjela za pravosuđe. Godine 1883. istupa iz Narodne stranke i pristupa Neodvisnoj narodnoj stranci. Boris SENKER, “Marijan Derenčin”, *Hrvatski biografski leksikon*, sv. 3., Zagreb 1993., 305.-307.

“sviestni birači voljeti domaćeg sina, nego stranoga jim kandidata”.²⁵ To je izazvalo reakciju neodvišnjačkoga *Pozora* – ranijeg *Obzora* – koji je pisao “kako se u nas još sveudilj krivo shvaća zadaća člana sabora, koji je zastupnik celoga naroda a ne samo svoga kotara”.²⁶

Izbor za vanjski đakovački kotar se je održao 18. rujna, pod predsjedanjem podžupana Slavka Cuvaja i u zgradi podžupanije u Đakovu. Biraliste je otvoreno u 10 i zatvoreno u 13 sati.

Od strane Lavoslava Jaića bila je naknadno upućena tek pritužba da se je u više naselja, primjerice u Koritni, Mrzoviću i Semeljcima, s propovjedaonice korteširalo za kandidata Neodvisne narodne stranke Derenčina. Prema pisanju *Die Drau*, već je po dolasku izbornika na biraliste bila upadljiva prevaga koju je imao vladin kandidat Jaić i ishod nije dolazio u pitanje.²⁷

Derenčinovi su, pak, izbornici, po svemu sudeći, još i prije zatvaranja biralista *Pozoru* u Zagreb poslali brzojav kojim su obavijestili da je izbor počeo i da će Derenčin pasti, dodavši da ono što se događa “prekoračuje granice vjerojatnosti” (spac. *Pozor*).²⁸

Derenčin je doista relativno velikom većinom pao na izboru. Na izboru se je pojavio 321 izbornik, od čega je za Jaića glasalo 214, a za Derenčina 107 izbornika. Ogorčena poražena strana novog je zastupnika Jaića, aludirajući na Derenčinovu stručnost, nazvala “čovjekom izvanrednih zakonotvornih sposobnosti”.²⁹

U Saboru

Dana 16. listopada 1884. narodnjačka većina u Saboru izabrala je zastupnike koji su imali zastupati Hrvatsku u budimpeštanskom Ugarskom parlamentu, a među njima je bio i Lavoslav Jaić.³⁰ Bio je također i član saborskog Odbora za rasudbu zemaljskih računa.³¹ Jaić je u Saboru bio pripadnik “šutljive” “mađaronske” većine, odnosno nije se niti jednom javio za riječ, ali je dolazio na saborske sjednice i sudjelovao u glasanjima.

25 “Izborni kretanje”, *Narodne novine* (Zagreb), god. L., br. 211, 12. IX. 1884., 2.

26 “Izborni gibanje”, *Pozor* (Zagreb), br. 207, 9. IX. 1884., 2.

27 “Local und Privinzial Nachrichten”, *Die Drau* (Osijek), god. XVII., br. 77, 25. IX. 1884., 2.

28 “Izbori”, *Pozor* (Zagreb), br. 215, 18. IX. 1884., 3.

29 “Izbori”, *Pozor* (Zagreb), br. 216, 19. IX. 1884., 1.; Rudolf HORVAT, *Slavonija. Povjesne rasprave, crtice i bilješke*, knj. I., Zagreb, 1936., 50.

30 *Saborski dnevnik kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. 1884.-1887.* (dalje: *SD 1884.-1887.*), sv. I., Zagreb 1887., 130.

31 *Isto*, 35.

Epilog

Jaić je sudjelovao na saborskim sjednicama u veljači 1886. godine, i to su bile njegove posljednje saborske sjednice. Sabor je ponovno zasjedao tek u kasnu jesen te godine, kada Jaić više nije bio među Živima. Dana 27. svibnja 1886. bio je u Nuštru i prisustvovao pokopu Antuna Khuena-Belassija, banova oca,³² a preminuo je od upale pluća tri mjeseca kasnije, 21. kolovoza 1886. godine, u 8 sati ujutro. Pokopan je sutradan, 22. kolovoza.³³

U nepotpisanom nekrologu, objavljenom u *Narodnim novinama*, rečeno je da je Jaić bio “čovjek otvorena duha, dobre, blage ćudi, vjeran drug i prijatelj, zaslužan ekonom i industrijalac u svojem predjelu”. O Jaićevoj političkoj djelatnosti rečeno je da se do izbora 1884. godine nije politički isticao, te da je te godine, istaknut kao kandidat Narodne stranke, zahvaljujući svom ugledu u đakovačkoj okolici “mogao pobijediti kandidata neodvisne stranke, podupirana dvostrukim uplivom, biskupa i vlastelina đakovačkoga”.³⁴

Dva i pol mjeseca kasnije, 6. studenoga 1886., održan je naknadni izbor i za Jaićeva je nasljednika u Saboru izabran Dragutin Böllein, bivši vlastelinski ravnatelj. Izabran je također kao kandidat Narodne stranke, i to jednoglasno budući da oporba nije istaknula protukandidata. Böllein je ujedno bio i posljednji zastupnik toga izbornog kotara, budući da je taj kotar prigodom izmjena izbornoga zakona 1888. godine pripojen 63. kotaru trgovište Đakovo.

Na đakovačkome gradskom groblju još uvijek postoji obiteljska grobnica u kojoj počiva i Lavoslav Jaić.³⁵ Grobnica je velika, omeđena je kovanom željeznom ogradom, i nad njom je kameni, dvodijelni nadgrobni spomenik. I spomenik i grobnica u cijelosti su u vrlo zapuštenom stanju, pa je i natpis na spomeniku nagrižen zubom vremena. Ipak, zasad se još uvijek može pročitati da su na ovom mjestu pokopani Josia Jaić i njezin sin Lavoslav te “obitelj Lebanović”. Članovi obitelji Lebanović nisu navedeni poimence, a zanimljivo je napomenuti da je klesar, možda neki ne osobito vičan hrvatskom jeziku, uklesao i

32 “† Grof Antun Kuen-Belassi”, *Narodne novine* (Zagreb), god. LII., br. 121, 27. V. 1886., 2.,

33 Hrvatski državni arhiv Zagreb, fond Predsjedništvo zemaljske vlade, kut. 246, 3876-1886.; Državni arhiv Osijek, Matica umrlih Đakovo, knjiga 1873.-1892., 384.; *SD 1884.-1887.*, sv. II, Zagreb 1887., 1770.

34 “† Lavoslav Jaić”, *Narodne novine* (Zagreb), god. LII., br. 192, 24. VIII. 1886., 3. Nimalo neobično, posve drukčije ovaj je izbor vidio autor nekrologa Marijanu Derenčinu, objavljenog u đakovačkim *Hrvatskim pučkim novinama*. On je, naime, ustvrdio da je Derenčin 1884. “uslijed poznatogu [!] Cuvajeva pritiska podlegao vladinovu Lavoslavu Jaiću”. “† Dr. Marijan Derenčin”, *Hrvatske pučke novine* (Đakovo), god. II., br. 4, 20. II. 1908., 3.

35 O grobnici obitelji Jaić vidi više: Branko OSTAJMER, “Grobница Jaić – Lebanović na đakovačkome gradskom groblju”, *Đakovačke novine* (Đakovo), god. V. [VI.], br. 68, 24. XII. 2008., 21.

jednu neobičnu pogrešku: umjesto “na uspomenu”, na spomeniku piše “na uspomomenu”.

Tekst na spomeniku, prema autoru ovih redaka, glasi:

OVDE ČEKA TELA USKERSNUĆE
JOSIA UDOVA JAIĆ
PREMINULA U GOSPODINU
DNE 12. LISTOPADA 1868.
U 56^{OJ} GOD STAROSTI SVOJE
LAHKA JOJ ZEMLJCA

NA USPOMOMENU NEZABORAV=
NOJ MAJCI NAŠOJ!!!
I SIN LAVOSLAV JAIĆ
UMRO 21. KOLOVOZA 1888.
I OBITELJ LEBANOVIĆ
U MIRU POČIVALI

Đakovački Jaićevi su već odavna izumrli, i sve što je iza njih ostalo jest grobnica u kojoj su počivaju Lavoslav i njegova majka Josipa (Josia), dok ostaje nepoznato gdje su pokopani Lavoslavov otac Miroslav, supruga Laura i ostali članovi obitelji.

Vjerojatno posljednji koji su čuvali uspomenu na Lavoslava Jaića bili su članovi čelnštva Hrvatskoga pjevačkog društva “Preradović” koji su mu i 1934. godine kao predsjedniku “Sklada” - “Preradovićeva” prethodnika – položili vijenac na grob.³⁶

36 M. HORVAT, *Spomenica “Sklad” – “Preradović”*, 344.

SUMMARY

Branko Ostajmer

CV attachment of the Đakovo parliament member Lavoslav Jaić

One of the individuals with a prominent place in the political, cultural and economic life of Đakovo in the second half of the 19th century is Lavoslav Jaić. However, there is very little literature written about him, so is this paper the first to try to bring his resume based on published sources, modest archives, literature and press. Lavoslav Jaić served many years on Đakovo Diocesan estate, and in his social life this paper emphasizes his activities in the choir of, "Sklad"-club and the Voluntary Fire Brigade. For many years he was a member of both societies, briefly also the president of "Sklad" (1870, 1880), and the commander of Volunteer Fire Brigade (1875). 1884 - after his retirement and probably influenced by Mirko Hrvat, he ran and was elected to the Croatian Parliament as National Party candidate, and then was elected as representative to the parliament in Budapest, Hungary.